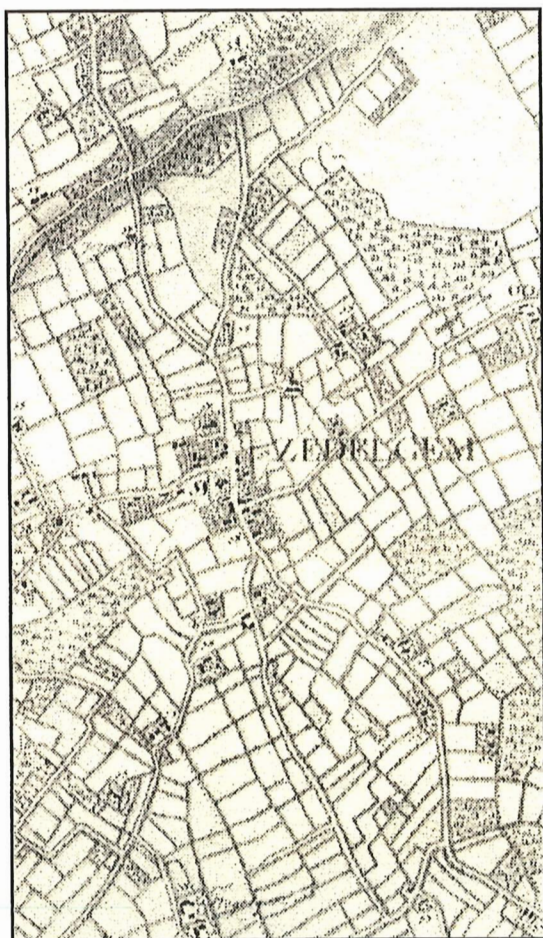

ZILLEGHEM

DRIEMAANDELIJKS
TIJDSCHRIFT
23^E JAARGANG
NR 3
JULI
AUGUSTUS
SEPTEMBER
2002

Verantw. Uitg.: B. Denys
Klaprozenlaan 13
8210 Zedelgem

ZILLEGHEM

HANDELINGEN VAN DE KRING
VOOR HEEMKUNDE EN GESCHIEDENIS
"PASTOOR RONSE"

DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT

INHOUD

André Kempinck	Cyriel Baes, gestorven voor het vaderland.....	87
Géry Cappon	Verbeurdverklaring van de brandewijnkantine van Jacob Denys	104
Valentin Vermeersch	Inventaris straat- en veldkapellen Deel III: Loppem.....	108
Bertrand Denys	- Op de Boekenplank: Kurt Ravyts en Jos Rondas: Het repressieklimaat en de Brugse Krijgsraad	118
	- Onze F.R. Boschvogelwedstrijd	120
	- Uitstapje naar Uitkerke en Zuienkerke	123

SEPTEMBER 2002 – 23ste Jaargang Nr 3

REDACTIE EN BEHEER

Bertrand Denys	Klaprozenlaan 13, 8210 Loppem
Patrick Arnou	B.J. Lievensstraat 12, 8210 Zedelgem
Johan Braet	Wantestraat 136, 8310 Assebroek
Géry Cappon	Patrijzenhoek 9, 8210 Zedelgem
Victor Deceuninck	Xaverianenstraat 3, 8200 St.-Michiels
Filip Demeyer	Aartrijksestraat 18, 8211 Aartrijke
Jef Depuydt	Eernegemsestraat 6, 8211 Aartrijke
André Ramon	Prof. Nelisstraat 20, 8211 Aartrijke

Lidmaatschap: € 7,50

Rek. 001-0771018-41 of 738-1172056-27
Heemkundige Kring "Pastoor Ronse"
Zedelgem

Secretariaat: A. Ramon, Prof. Nelisstraat 20, 8211 Aartrijke
Tel.: 050 / 20 94 95 – Fax: 050 / 20.94.95

Abonnementen: P. Arnou, B.J. Lievensstraat 12, 8210 Zedelgem
Tel.: 050 / 20 98 58 – Fax: 050 / 20 95 01

Studies verschenen in "Zilleghem" of uittreksels daarvan, mogen niet gebruikt noch aangehaald worden zonder te verwijzen naar dit tijdschrift en de auteur.

Ieder auteur is verantwoordelijk voor de inhoud van zijn artikels

Verantw. Uitgever: Bertrand Denys, Klaprozenlaan 13, 8210 LOPPEM

CYRIEL BAES...

GESTORVEN VOOR HET VADERLAND

André Kempinck

“Een naam... Gestorven voor het Vaderland... Een kort tromgeroffel...” Deze korte ode aan de gesneuvelden van de beide wereldoorlogen hebben velen onder ons misschien wel honderdmaal en nog meer gehoord bij de zovele korte plechtigheden aan het gedenkteken ter ere van de gesneuvelden. Op de plechtigheid van kermismaandag 2001, terwijl ik stond te mijmeren over de zin van deze ceremonie, heb ik eens nagegaan wat vandaag nog de uitstraling en de weerklank van dit alles is.

Ik constateer dat er hoop en al nog 50 mensen het gebeuren bijwonen en dan nog elk in zijn eigen functie, als oud-strijder, als politicus, als muzikant of als belangstellende. Zeker niet bijster positief! Toen keek ik naar het monument. Op de ene zijkant zag ik bovenaan een foto met eronder een gebeitelde naam: Cyriel Baes en een overlijdensdatum 17.10.1918. Onbewust mompelde ik: “gestorven voor het Vaderland”. Verder waren er nog foto’s, nog gebeitelde namen en overlijdensdata. Het waren wel bekende namen, maar geen enkele kon ik koppelen aan een Zedelgemse familie. Alleen de naam Cyriel Baes was me als persoon niet onbekend. Hij was de broer van mijn schoonvader Oscar Baes. Voorwaar een pover resultaat voor iemand van 72 jaar.

Waar is de tijd? Met die vraag in mijn gedachten ben ik naar huis gegaan. Als in een film kwamen de beelden van vroegere plechtigheden me voor de geest. Waar is de tijd dat dit monument bij de vrijheidsboom aan het begin van de Loppemsestraat stond?

Bij diezelfde plechtigheden stonden er toen honderden mensen, even stil als het gedenkteken zelf, en ze kregen rillingen toen wijlen Oscar Baes de namen afriep en wijlen Michel Vandendrynck met zijn militaire basstem “gestorven voor het Vaderland” over de menigte joeg. Toen de Brabaçonne weerklonk werd het zo mogelijk nog stiller en hier en daar werd er met de mouw een traan weggeveegd.

Ik herinner me nog dat zelfs de stoomstram stopte en dat Warden Van Eenooche van achter zijn stoomketel kwam om te salueren met zijn koolzwarte handen tegen zijn al even koolzwarte stokerspet. En na die momenten van ontroerende stilte kwam toen de ontlading. De garde had de handen vol, alles moest in goede banen geleid worden. De orde moest op straat gehandhaafd blijven, maar vooral in de cafés, want daar moest die ontroering zo vlug mogelijk doorgespoeld worden. Zo zie je, die tijd had ook zijn charme.

En dan, zovele jaren later verhuisde dit monument naar een plaats bij de muur van de zogenaamde Kerkebeek. Waarom? Andere tijden! Verkeer! Het stond daar toch mooi aan de kant! Inderdaad het werden andere en modernere tijden, maar vele van diezelfde mensen waren er ook nog. Door die andere, nieuwe tijden waren ook onze mensen anders geworden.

Die hulde aan de oud-strijders moest er nog zijn, daarmee ging men akkoord. Bij de Brabaçonne namen zij nog hun hoed, pet of muts af, maar de innerlijke gebondenheid met deze gesneuvelden was er niet meer. Op die ogenblikken werd er al gedacht aan dat spelletje kaart, dat partijtje biljart of hoe ze de bazin op stang zouden jagen. De werkelijke zin van deze hulde was er niet meer.

En nu zijn er op kermismaandag allen samen nog 50 mensen aanwezig. Proficiat aan diegenen onder hen die het nog werkelijk

menen. Daarom doe ik een oproep: beste mensen, word wakker en doe uw best om deze oud-strijders als het ware weer tot leven te brengen. Zeg aan die nieuwe generatie wie ze zijn, van waar ze komen en bij wie ze thuishoren. Breng ze dus terug thuis in onze gemeenschap.

Ik heb dan ook gemeend een kleine poging te moeten doen om mijn eigen oproep gestalte te geven en ik ben op speurtocht gegaan. En... het heeft me bevallen en ik hoop zeker navolgers te krijgen. Wat ik kon verzamelen aan gekende en ongekende feiten over Cyriel Baes volgt hierna.

Cyriel Baes - ° 06.03.1896 - + 17.10.1918.

Op het monument bij de kerk, van op de straat gezien, prijkt aan de rechterkant bovenaan als eerste de foto van Cyriel Baes. Eronder staat zijn naam gebeiteld met zijn overlijdensdatum 17.10.1918. Hier ben ik mijn zoektocht begonnen met de bedoeling deze figuur weer levend te maken voor onze mensen. Ik hoop daarin te zullen slagen door zijn korte leven te schetsen in antwoord op een drietal vragen.

- Waar woonde hij?
- -In welk gezin werd hij grootgebracht? (ouders, broers, zusters).
- Waar ligt hij begraven?

Veel van die vragen konden noch door mij noch door velen van de familie gedeeltelijk of helemaal niet beantwoord worden. Vandaar mijn zoektocht.

Waar hij woonde.

De woning waar Cyriel Baes zijn jeugd doorbracht bestaat op heden nog. Alhoewel enigszins verbouwd, is ze toch in grote mate nog steeds dezelfde wat de structuur betreft.

Volgens een Duitse stafkaart uit W.O.I was deze bekend onder sectie B nr 13. Als straatbenaming stond er Snellegem Strasse vermeld. Ook vind ik op bepaalde stukken het nr 14, 16 of 26 terug, allemaal onder sectie B. Op Cyriel Baes zijn geboorteakte werd zelfs sectie B nr 84 vermeld. Wellicht zal dit ook dezelfde woning geweest zijn. Op heden is ze bekend als Snellegemsestraat 52 (voorheen 30). Het gaat hier dus allemaal over de woning waar het gezin Baes-Gurdebeke tot oktober 1930 woonde. Het gezin vertrok in 1930 naar Knokke en vanaf dan woonde in dit huis de familie Maurice Vandenbruwaene-Foré. Toen deze huurders hun eigen woning gingen betrekken aan de Berkenhagestraat, kwam de eigenaarster Mevrouw Maria Demeulenaere er zelf wonen. Zij verbleef er tot aan haar overlijden. Vandaag woont er als nieuwe eigenaar het gezin Philippe Laforce-Dewancker.

Het gezin Henri Baes

De oude standplaats werd gevonden, we trekken nu op zoek naar de samenstelling van het gezin Baes. Henri Baes en zijn gezin trok dus, zoals we al schreven, in oktober 1930 naar Knokke. Zij namen er hun intrek bij hun dochter Irma. (Een kleine bijzonderheid: in Knokke waren de oudjes enkel en alleen gekend als Petje en Metje Baes – niemand kende daar Henri Maes).

Aan de kasseiweg Zedelgem-Snellegem op het adres sectie B nr 13 woonde Henri Baes met zijn gezin. Henri Baes, (°Loppem 03.03.1867 en + Knokke 10.04.1961) huwde te Zedelgem op 29.11.1894 met Virginie Gurdebeke (°Snellegem 13.09.1865 en + Knokke 08.11.1955). Hij was klompenmaker en beschikte achter

zijn woning over een paar gemeten land die hij bewerkte. Dit moest volstaan om zijn gezin te onderhouden en zijn kinderen groot te brengen. Het gezin nam uitbreiding. Hierna volgt de volledige samenstelling ervan.

1. *Baes Cyriel*, °Zedelgem 06.03.1896 +Calais 17.10.1918.
2. *Baes Oscar*, °Zedelgem 11.07.1897, +Zedelgem 28.01.1970. Hij huwde met Ryngaert Demetria, °Zedelgem 29.10.1897 +Brugge 24.10.1980. Zij woonden tot aan hun dood in Zedelgem.
3. *Baes Marie Louise*, °Zedelgem 23.05.1899, +Oostduinkerke 12.10.1968. Ze huwde Vervaecke Hendrik °Zedelgem 04.09.1897, +Bulskamp 17.03.1993. Zij woonden in Oostkuinkerke.
4. *Baes Gaston*, °Zedelgem 09.04.1902, +Brugge 10.03.1977. Hij huwde Willem Germana Magdalena °Loppem 24.11.1902 en +Loppem 07.01.1977. Bij hun overlijden woonden ze in Loppem.
5. *Baes Irma* °Zedelgem 21.12.1903 en +Knokke 19.11.1985. Zij was gehuwd met Bouillon Leopold °Knokke 07.05.1902 en +Knokke 04.04.1977. Zij woonden steeds in Knokke en hebben 25 jaar voor Metje en 31 jaar voor Petje Baes gezorgd. Beslist een dikke proficiat en een grote "dank u" waard.
6. *Baes Remi* °Zedelgem 21.02.1909 en +Leuven 07.09.1977. Hij huwde met Rottier Louise Marie ° Gavere 14.09.1911 en +Leuven 07.11.1990. Zij waren steeds woonachtig in het Leuvense.

Dit was dus het volledige gezin waarin Cyriel Baes zijn jeugd beleefde en doorbracht.

Zijn leven

Cyriel Baes werd geboren te Zedelgem op 6 maart op het adres Sectie B84 of beter gezegd op de voute van de woning op dit adres, vandaag gekend als Snellegemsestraat 52. Op de geboorteakte staat vermeld dat de geboorte om 8 u. 's morgens plaatsgreep. Om 10 u van diezelfde dag werd er reeds aangifte gedaan of anders gezegd volgens de akte van geboorte werd het kind vertoond aan de Ambtenaar van de Burgerlijke Stand, Schepen Fr. Naeyaert, door de wettelijke vader Henri Baes, Ludovicus Gurdebeke, klompenmaker, vader van de kersverse moeder en Henri Vanwaesberghe, hoefsmid. Het kind van het mannelijk geslacht kreeg de voornamen Cyrillus, Emilius. Het nageslacht was dus zo goed als verzekerd.

Het feest kon verder gaan, want nog diezelfde dag werd het kind gedoopt in de parochiale kerk van St.-Laurentius door E.H. Pieter F. Garmijn, onderpastoor. Als peter fungeerde opnieuw Ludovicus Gurdebeke, grootvader van het kind en als meter Juliana Baes, zuster van de nieuwbakken vader. Dat de plaatselijke herbergen met dit pasgeboren kind afgedweild werden volgens de doopgebruiken op de parochie zal zeker niet het geval geweest zijn. Maar na de thuisbezorging van het kind zal die nadoop wel even goed verlopen zijn. De aard van Henri Baes en van de peter kennende moet daaraan niet getwijfeld worden.

Zo groeide de jonge Cyriel op tot een levenslustige jongen zoals vele anderen. Over bepaalde uitpattingen werd er ons nooit iets verteld. Zodoende gaan we uit van het feit dat hij als oudste het voorbeeld moest zijn, wat dan ook gebeurde.

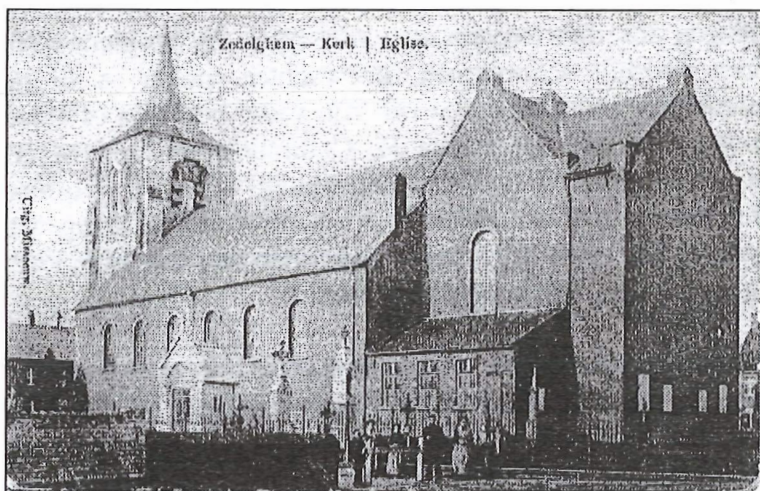
Als kleine bengel trok hij op naar de gemeenteschool om bij meester Polydore Vandorpe de eerste begrippen van rekenen en moedertaal onder de knie te krijgen. Leren stond hem aan en naar het schijnt was hij zelfs iets meer dan een gewone leerling. In de

huidige dagen zou men zeggen: een subtopper. En zo gleden zijn kinderjaren voorbij: schoollopen, koewachter spelen en in het klompenhuis de vaardige handen van zijn vader bekijken of aldaar in de weg lopen. Met de Eerste H. Communie en later het H. Vormsel werden zijn jeugdjaren afgesloten. Zijn H. Vormsel mocht hij ontvangen van Mgr. G.J. Waffelaert, bisschop van Brugge, op 11 juli 1909. Toen lag de weg open naar het volle leven en moest hij trachten zijn kost te verdienen.

Hij voelde zich niet in de wieg gelegd om klompenmaker of koewachter te worden. Daarom probeerde hij zijn geluk bij de spoorweg, de N.M.B.S. In Zedelgem was er een volledige uitbreiding voor een goederenstation en zo werd hij aanvaard als porteur, ook porteur *dépêche* of pakjesdrager genoemd.

Toen het volgende jaar zijn broer Oscar eveneens in dienst kwam bij de spoorweg werd hij de porteur en kon Cyriel zich verder toeleggen op de telegrafie, iets wat hem geweldig aantrok. Bij de spoorweg was de telegrafie reeds vanaf 1910 volop in gebruik via het Morse-systeem.

Hij kreeg de kans en hij kon zich opwerken tot een zeer bekwame telegrafist, zodat hij sessies in de telegrafie mocht meemaken en later cursussen daarover volgen om zich verder in dit vak te bekwamen. Daarvoor moest hij regelmatig naar Brugge, Ingelmunster of Kortrijk. Zo vond ik nog tussen oude foto's een prentbriefkaart terug die hij gezonden had naar zijn ouders tijdens een lesperiode in Ingelmunster. Raar maar waar, het is een ansichtkaart met de kerk van Zedelgem, in Ingelmunster geschreven en gepost in Helkijn, gedateerd 26.11.1913.

Voor- en keerzijde van de bedoelde Ansichtkaart

Dan kwam in 1914 W.O. I. Met zijn jeugdige leeftijd – 18 jaar – voelde hij zich een echte patriot en zo trok hij mee met de terugtrekkende Belgische troepen Frankrijk binnen om daar als oorlogsvrijwilliger dienst te doen bij de telegrafie in het Belgisch

Leger. Hij wilde zijn bekwaamheid als telegrafist in dienst stellen van zijn land. Oorlogsjaren: dat betekende voor de ouders Baes geen nieuws over hun zoon en toen de tweede zoon Oscar in 1916 ook naar Frankrijk trok via... via... kreeg die alleen de opdracht mee zijn oudere broer te zoeken en goed voor hem te zorgen. Ook zoon Oscar werd dus op 19-jarige leeftijd oorlogsvrijwilliger in het Belgisch leger. Over deze oorlogsjaren, hun belevenissen aan het front en de zovele oorlogsgruwelen heeft vader Oscar nooit veel verteld, want wie dit echt meegemaakt heeft vertelt daar niet over. Feit is zeker dat de beide broers achter het front met elkaar contact gehad hebben.

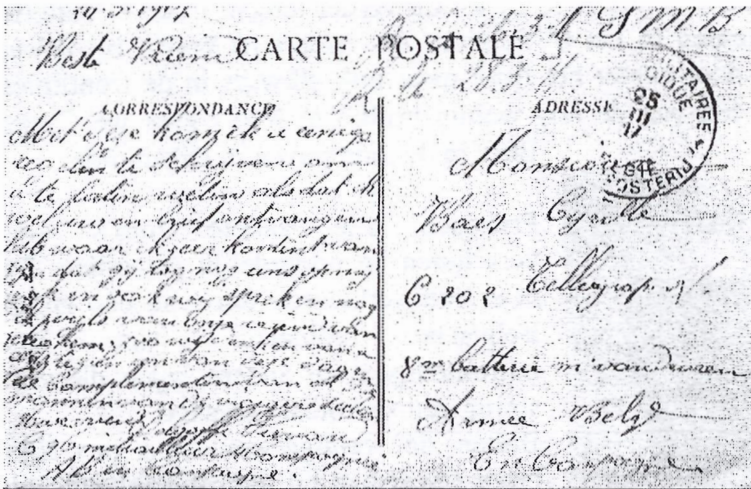
Cyriel Baes werd als oorlogsvrijwilliger ingedeeld bij de T.S.F., Télégraphie Sans Fil. (Draadloze Telegrafie). Hij kreeg als matriculatienummer 873, en kwam verder terecht in de 8e batterie M. Vandeuuren in het 6e Peloton. Als telegrafist bracht hij zowel perioden door achter het front maar ook dikwijls in de frontlinies zelf. Bij één van de nog weinig bruikbare foto's zien we Cyriel Baes in de loopgraven in Diksmuide.

Praktisch alle andere foto's zijn vershoten en onduidelijk geworden. Zo is er een verkleurde foto van een groep Belgische soldaten, van een mitrailleurpost en andere, maar die zijn spijtig genoeg totaal vervaagd.

Buiten de weinige contacten met zijn broer Oscar had hij vanzelfsprekend nog andere vrienden in het leger. Hiervan getuigt een prentbriefkaart, gezonden door een vriend en gedateerd 24.3.1917.

Dit getuigt dat er in die jaren van oorlog ook regelmatig briefcontact bestond tussen de soldaten in de frontlinie.

Maar... bij één van de laatste offensieven in 1918 sloeg het noodlot toe voor Cyriel. In 1918 brak over de hele wereld een

pandemie Influenza uit die zowat 25 miljoen slachtoffers maakte. Ook in de frontlinie brak de Spaanse griep uit, zo was zijn naam.¹ De loopgrachten waren een uitgelezen plaats voor de verspreiding van deze besmettelijke ziekte en zo waren in een bepaalde periode meer doden achter de linies dan aan het front. Ook Cyriel Baes werd slachtoffer van deze Spaanse griep. Toen hij naar het Belgisch militair hospitaal, gelegen aan de poort Gravelines in Calais werd overgebracht, was deze besmettelijke ziekte reeds in een te ver gevorderd stadium om hem te kunnen genezen. Zo overleed hij in het genoemde hospitaal op 17 oktober 1918, enkele weken voor het einde van de oorlog.

Uit de officiële overlijdensakte van Cyriel Baes die aan de gemeente Zedelgem door de stad Calais overgemaakt werd en alhier in de akten van de Burgerlijke Stand van de gemeente ingeschreven op 25 april 1922, nemen we enkele passages *letterlijk* over. Er wordt wel gesproken van Baes Cyrielle Henri in plaats van Cyrille Emile.

Le dix sept octobre mil neuf cent dix huit une heure du soir, en l'hôpital militaire belge, la porte de Gravelines, est décédé : Cyrille Henri Baes, soldat volontaire de guerre à la télégraphie sans fil de l'armée Belge, numéro matricule huit cent soixante treize, né à Zedelghem (Belgique) le six

¹ Influenza is een bijzonder belangrijke, besmettelijk ziekte die de luchtwegen, vooral de hogere, aantast. Deze epidemische ziekte heeft in 1918 de naam Spaanse griep gekregen omdat de bron, de eerste ziektekern, in Spanje lag om van daaruit via de havens over de hele wereld verspreid te worden. In dergelijk geval spreekt men van een pandemie in plaats van een epidemie. Deze pandemie, Influenza, Spaanse griep of hoe je het ook noemen wilt, eiste in 1918 over de hele wereld zo'n 25 miljoen slachtoffers, onder de soldaten in de Belgische linies aan en achter het front. De Spaanse griep komt nog regelmatig voor, zo om de twee jaar, maar dan in mindere mate. Het blijft echter een gevaarlijke en zeer besmettelijke ziekte en is daarom zeker niet te veronachtzamen.

mars mil huit cent quatre vingt seize, y domicilié, fils de Henri Baes et de Virginie Gurdebeke, son épouse, domiciliés à Zedelghem. Célibataire. Dressé le dix huit octobre mil neuf cent dix huit neuf heures quarantes minutes du matin, sur déclaration de Jean Van Seters, vingt cinq ans, soldat belge, à Calais et de Emile Duvivier, soixante deux ans, employé à Calais, lesquels, lecture faite ont signé....

Ietwat vrij vertaald zou dit neerkomen op het volgende :

De 17 oktober 1918 om 1 uur in de namiddag is overleden in het Belgisch militair hospitaal, poort van Gravelines, Cyrille Henri Baes, soldaat-oorlogsvrijwilliger bij de Draadloze Telegrafie van het Belgisch leger. Matriculatienummer 873, geboren te Zedelghem (België) de 6 maart 1896, aldaar gedomicilieerd, zoon van Baes Henri en Virginie Gurdebeke, zijn echtgenote, gedomicilieerd te Zedelghem. Ongehuwd. Opgemaakt de 18 oktober 1918 om 9.40 u. in de morgen, op verklaring van Jean Van Seters, 25 jaar, Belgisch soldaat en Emiel Duvivier, 62 jaar, bediende, gedomicilieerd in Calais, die na gedane voorlezing hebben getekend...

Laatste rustplaats van Cyriel Baes

De namen van veel gesneuvelden uit W.O. I worden hier en daar vermeld op gedenktekens, herdenkingsplaten en dergelijke. Dit is ook het geval voor Cyriel Baes. Benevens die reeds vermelde inscriptie in het Zedelgemse oorlogsmonument aan de kerk is zijn naam eveneens terug te vinden op een "In Memoriam"-plaat van de gesneuvelde spoorwegmannen (N.M.B..S.) Deze plaat is terug te vinden in de grote lokettenhal van het station van Brugge.

Voor de laatste herinneringsplaat trekken we naar Calais in het noorden van Frankrijk Calais ligt aan de kust op zowat 120 km van Zedelgem. Daar is hij gestorven en op een plaatselijk militair kerkhof begraven. Blériot Plage is een bekende strook strand in Calais (weer te vinden op alle Michelinkaarten) Daar liggen op een afstand van een goede kilometer, twee kerkhoven waar Belgische militairen begraven liggen. Cyriel Baes ligt op Cimetière Nord, dichtbij de ringlaan rond Calais naar de D940 (een kustweg). Spijtig genoeg is er langs de ringlaan geen enkele verwijzing naar een Belgisch militair kerkhof. Er staat alleen een wegwijzer naar een Duits militair kerkhof en het is ook daar dat de Belgen terug te vinden zijn, onder wie Cyriel Baes. Ook enkele Fransen hebben daar hun laatste rustplaats gevonden. De Duitse wegwijzer vermeldt het volgende:

Deutscher Soldatenfriedhof 1914-18
 CALAIS
 Cimetière Militaire Allemand

Het eerste gedeelte en zeker het grootste is voorbehouden aan de plaatselijke bevolking. Door de hoofdingang komen we na een goede 100 m aan het militaire gedeelte, in hoofdzaak ingenomen door de gesneuvelden van W.O. I. Hier liggen Belgen, Fransen en Duitsers broederlijk naast elkaar, maar wel in afzonderlijke vakken. In het midden van de hoofdweg staat er een hoog herdenkingsmonument. Het is een kruis met het gekende oorlogszwaard erop. Onderaan staat de vermelding:

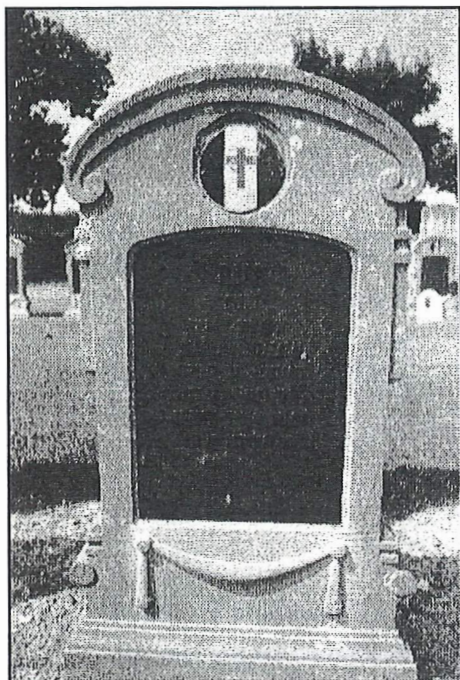
MARRAINES DU SOUVENIR
AUX HEROS DE LA GRANDE GUERRE
1914-1918 . 1939-1945

Dan hebben we het erekerkhof voor onze gesneuvelde Belgen. Aan de rechterkant van de hoofdingang liggen 12 rijen van 45 graven en aan de andere kant 12 rijen van 42 graven. Cyriel Baes ligt aan de rechterkant op de achtste rij, het negende graf.

De graven zijn allemaal van dezelfde makelij en zeer goed onderhouden. Tussen de dubbele rijen, rugwaarts tegen elkaar, is er een brede graszone voorzien. In het totaal liggen er hier dus een goede duizend gesneuvelde Belgen begraven. Nog dieper achter de Belgen liggen de Duitsers en aan de zijkant liggen de Fransen.

*Oscar en Remi Baes
bij het graf van hun broer.*

Tekst op de grafplaat:

BAES

Cyriel

Soldaat oorlogsvr.

Draadloze Telegraf.

Geboren te Zedelghem.

Den 6 Maart 1896.

Stierf voor België.

Den 17 oktober 1918.

Cyriel Baes en de duizend andere hier begraven soldaten en nog zovele duizenden stierven voor België, hun vaderland. Dat zij rusten in vrede.

Na de oorlog, in het begin van het jaar 1919, werd er in de Sint-Laurentiuskerk te Zedelgem een rouwdienst ter nagedachtenis van Cyriel Baes opgedragen. Bij deze plechtigheid werd er ook een gedachtenis uitgedeeld.

Enkele nabeschouwingen

Gedurende de oorlog heeft moeder Baes paternosters gelezen opdat haar beide zonen zouden mogen terugkeren van het front. Eén is er achtergebleven en dit heeft haar verdere leven grondig beïnvloed. Na de erediensdienst voor haar zoon in 1919 heeft ze haar paternoster aan de kant gelegd en de kerk van binnen niet meer gezien. Het is maar de laatste tien jaar van haar leven (ze werd 90) dat de paternoster weer boven kwam en dat ze weer kon bidden voor Onze-Lieve-Vrouw. Zij was zelfs zodanig gefrustreerd door het overlijden van haar zoon Cyriel dat ze haar andere zoon Oscar, die

wel teruggekomen was, durfde verwijten dat hij niet alles gedaan had wat zij gevraagd had te doen voor zijn oudere broer.

BID VOOR DE ZIEL
 VAN
CYRIEL-EMIEL BAES,
 ZON VAN
HENRI en VIRGINIE GURDEBEKE,
 staatsbediende aan den geroep.
 in dienst bij het 6e regiment van den dreuzischen
 leger.
*te Zedelgem geboren den 6 April 1860, en te Coliza
 (Frankr.) te den Heer overleden den 21 October 1918.*

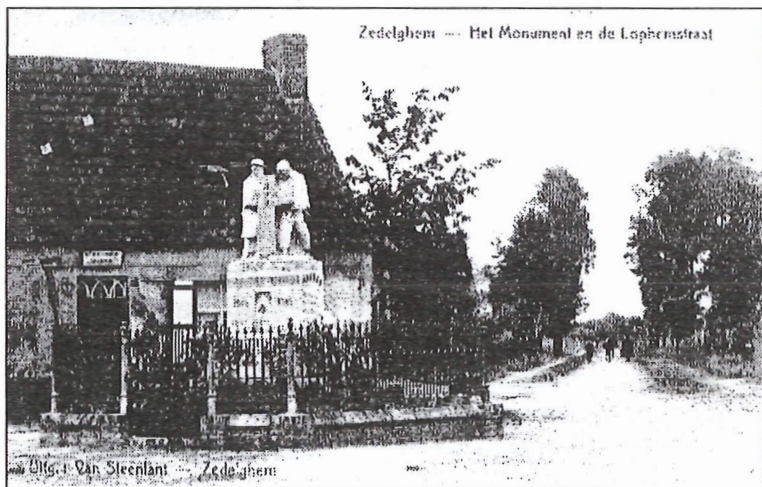
Boeky P. Im Kalkbans & Zoon Zedelgem

Aan het moedend Heer des Vrijheids ontroepend,
 wie hij vol jousheid van het onbetreidelijk ziele
 der vernielende plang die zoveel slachtoffers aan
 het front heeft gemaakt. Maar staad ons wrekd
 cog zijn inaten stond niet na te vlijen, Gods engels
 lagen over zijn spande meer, om zijn inaten strijd
 te aanschouwen, en zijn laatste zuicht te ontvengen.
 Bijde voerden zij zijn schoone ziel in roepocht ten
 heemel toe, en uit den duogen vreesen zij u, *stere
 andel, den strijd toe.* Weest niet Om zijn kinderlijke
 liefde was uw zoon God nabegann. Werkzaam,
 vlijtig, alre toekomst alreeds in cog, van hij wils-
 held out de jaren en liefde en heilung van overwin-
 en van moeder. Giefde hem plicht naar 't vrede
 front, voor roest en land hield hij noodig zijn knech-
 ten en zijn leven val.

Rust in vrede, brave jongen. By anders weenen,
 maar zien gelaten naar haere op, waar zij door gel-
 delige handen met de onwyse linnen worden ge-
 ijnd.

Dieve Heer Jesus, geef Cyriel de eeuwige rust.
 (300 d. 1918)

R. I. P.

*Het Zedelgense oorlogsmonument op zijn eerste plaats:
 bij de inkom van Zedelgem aan de Loppemestraat.*

De jongere broer Oscar werd na zijn krijgsgevangenschap tot midden 1919 in Krefeld, Duitsland, de algemene en grote promotor van de oprichting en het instandhouden van de N.S.B. hier ter plaatse. Jarenlang en dit tot aan zijn ziekte in 1965, dus ongeveer 45 jaar, was hij de werker en de ziel van deze bond en dit in samenwerking met nog zoveel anderen. Maar in hoofdzaak heeft hij het gedaan voor zijn oudere, overleden broer.

Ik eindig met een dankwoord aan allen die me geholpen hebben om dit levensverhaal mogelijk te maken. DANK!!!

André Kempinck
Kezelbergstraat 4
8210 Zedelgem

Verbeurdverklaring van de brandewijnkantine van Jacob Denys

Géry Cappon

Herbergier Jacob Denys ² uit Veldegem kwam op 2 maart 1769 in aanvaring met Pieter Devriendt, de berijder van het ambacht Aartrijke. Zijn brandewijnen, jenever en anijs, werden aangeslagen. Jacob Denys verdedigde zich hardnekkig voor de vierschaar van het Land van het Vrije in Brugge.

Decreet van Maria Theresia van Oostenrijk³

De overheid heeft het altijd moeilijk gehad met het drankverbruik. Enerzijds leverden brouwerijen en herbergen belangrijke accijnzen op, terwijl anderzijds geestrijke dranken maatschappelijke problemen met zich meebrachten. Bij (deels) mislukte graanoogsten greep de overheid in om de primaire behoeften van de bevolking te waarborgen: het graan moest in de eerste plaats dienen voor het bakken van brood en niet voor het distilleren van *eau-de-vie*.

Ook Maria Theresia werd met deze problematiek geconfronteerd. In 1768 en ook in 1779 vervaardigde ze decreten uit ⁴, waarbij het aantal en het soort herbergen drastisch gereduceerd moest worden. Alle herbergen, die over geen octrooi beschikten, moesten

² RABrugge: Kerkfabriek Zedelgem nr. 87 en 89

Status Animarum 1755. Jacob Denys en Anna Devriese met hun kinderen Scholastica, Alexander en Jacoba (10 jaar).

Status Animarum 1769: Jacobus Denijs en Mary Anna Devriese en hun kinderen Scholastica en Jacoba.

³ CAPPON Géry, *Herbergen, brandewijnkantines en brouwerijen in het Brugse Vrije onder Maria Theresia van Oostenrijk* in Brugs Ommeland, jg.38 p.51-71

⁴ Liste chronologique des Edits et Ordonnances des Pays-Bas Autrichiens, Commission Royale, Bruxelles, 1851

verdwijnen. Vooral de brandewijnkantines waren niet geoctrooieerd; ze waren een doorn in het oog van de overheid. Veel *cantynen en brandewyncoten* waren als paddestoelen uit de grond gerezen, terwijl ze *ten allen tyden verboden zyn geweest* ⁵.

Brandewijn gesekwesteerd

De brandewijnkantine van Jacob Denys had evenmin een octrooi.. En volgens Pieter Devriendt, berijder van het ambacht Aartrijke, waren er reeds *menighvuldighe claghten* over de handel en wandel in de kantine van Denys. Het herbergje van Jacob Denys was een *huysse van verderf vande jonckheyt ende maer en diende tot vernegliseren vande goddelycke diensten* ⁶. Verder beweerde Devriendt dat daar *halfve ende geheele naghten volck was sittende*. Jacob Denys werd geacht te weten dat hij zijn brandewijnkantine moest sluiten sinds de uitvaardiging van het edict van 1768, maar hij verzuimde om dit spontaan te doen. En precies om deze redenen trad de berijder op 2 maart 1769 op. Pieter Luyckx uit de Gouden Leeuw, Joannes Vandenbussche, Joseph Rooseboom en Pieter Pype waren getuigen.

De brandewijnkantine werd prompt verbeurdverklaard. Het vat jenever en het vat anijs werden aangeslagen en Jacob Denys werd overeenkomstig het decreet *gecallangeert* met de zware boete van 40 lb. par. De aangeslagen goederen werden gesekwesteerd en opgeslagen in de herberg van Pieter Luyckx aan de Torhoutsesteenweg.

Jacob Denys verzet zich

Jacob Denys, die *om synen hooghen ouderdom niet compareren en can*, geeft volmacht aan zijn dochter Scholastica om hem, als

⁵ De Le Court, *Recueil des Anciennes Ordonnances de la Belgique, Troisième Série, Pays-Bas Autrichiens, 1700-1794*, Tôme XI, p.357, Bruxelles 1905

⁶ RABrugge: Brugse Vrije Processen (ongeordend)

verweerder, te verdedigen voor de vierschaar van het Land van het Vrije ⁷. Hierbij laat zij zich assisteren door procureur Kesteloot.

F. P. Kesteloot (soms ook Questroey geschreven) stelt dat de berijder alles moet terugbezorgen aan herbergier Denys en hem bovendien schadeloos moet stellen. Het kan toch niet om *iemant van syn goedt afhandigh te maecken, naementlyck van goedt, wanof men professie maect van vente*. Ten tweede: de berijder kan geen lijst of rapport overleggen, waarin vermeld wordt dat de herberg van Jacob Denys bij wet verboden is. Trouwens, Denys woont in de heerlijkheid van Den Houtschen en Devriendt is berijder van het ambacht Aartrijke: de berijder heeft dus geen enkele juridische bevoegdheid in het rechtsgebied van Den Houtschen.

Procedurefout ?

Al vlug blijkt dat de berijder van het ambacht Aartrijke een procedurefout begaan heeft, tenzij Jacob Denys toch op het platte land van het Vrije woonde.

Om alle discussies te weren, verzocht Jacob Denys om twee beëdigde landmeters aan te stellen: Vanhoenacker en Jacques Verplancke. Zij begaven zich op 7 maart 1769 ter plaatse en kwamen tot de bevinding *dat de hofplaetse benevens het woonhuys ende scheure by den gemelden Denys gebruyckt ende bewoont int geheele is staende ende resorterende onder de heerlicheide ende ambachte vanden Houtschen*. De percelen komen overeen met een deel van artikel 87 van het 14de Begin.

⁷ *Den onderschreven Jacob Denys filius Joos ,woonachtigh ter prochie van Sedelghem, soo hy doet by desen te gheven volmaght ende procuratie aen Scholastica Denys, syne dochter, omme over hem ende uyt synen naem te vervolgen tot het einde seker saecke ventilerende voor edele ende weerde heeren burghmeesters ende schepenen slants vanden Vryen, tusschen sieur Pieter de Vriendt, beryder van Zedelgem als heesschere van callaigne ... 2 april 1769. (Brugse Vrije Processen, ongeordend)*

M.a.w. berijder Pieter Devriendt heeft buiten zijn rechtsgebied opgetreden. Of is Jacob Denys fs. Joos toch fout door onwettig een brandewijnkantine open te houden?

Pieter Devriendt gedagvaard

Op 7 juli 1769 verschijnen beide partijen voor de vierschaar. Er kan tot geen minnelijke schikking gekomen worden: *gheproponeert synde diversche middelen van accoorde en hebben daer toe niet connen verstaen*. De berijder, geassisteerd door zijn procureur Pieter Loys d'oude, blijft bij zijn standpunt: het decreet.toepassen. Dus is het *verboden eenighe herberghe, taverne ofte cantine te houden ofte op te rechten*.

Ommezwaai

Op 31 januari 1770 meldt F. P. Kesteloot dat de eiser (Devriendt) de rechtszaak stop wil zetten. De berijder betaalt de kosten en de schade die Denys geleden heeft: 2 lb. par.

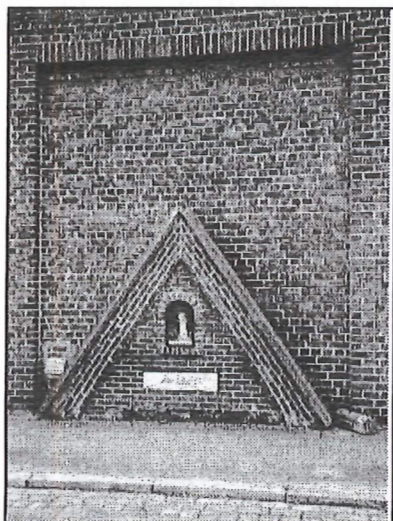
We konden geen archiefstuk vinden m.b.t. de eventuele teruggave van de gesekwesteerde vaten jenever en anijs, maar er mag aangenomen worden dat dit wel gebeurd is. Evenmin is duidelijk of Jacob Denys of één van zijn dochters (Scholastica en Jacoba) de brandewijnkantine na het proces opnieuw geopend heeft.

Toch kunnen twee besluiten meegegeven worden. De berijder heeft geen enkele bevoegdheid buiten zijn rechtsgebied en moet bovendien financieel en juridisch zelf opdraaien voor zijn gemaakte fouten.

Géry E. CAPPON
Patrijzenhoek 9, 8210 Zedelgem

Inventarisproject
STRAAT- EN VELDKAPELLEN
Groot -Zedelgem
Deel III: KAPELLEN IN LOPPEM

Valentin Degrande, Astridlaan 396, 8310 Assebroek

LOPPEM

Situering :

Ieperweg

Oorsprong :

titulering : O.L.Vrouwkapel
oorsprong devotie : initiatief van de
Boerinnenbond (V.B.I.B.) actie voor
herstel Mariakapelletjes

Bouwheer: V.B.J.B.

Eigenaar: parochie Loppem

Bouwjaar: 1952

Bouwkenmerken: *bouwtype*: driehoekige niskapel
H (nok): 2,40m; B voorgevel: 2,90m; B zijgevel: 0,45m

Muren: rode baksteen

Dakbedekking: arduinen plaat

Gewelf: rondboog, gemetseld

Toegang: rondboognis, glas

Bijzondere kenmerken: geprofileerde nis- en dakrand

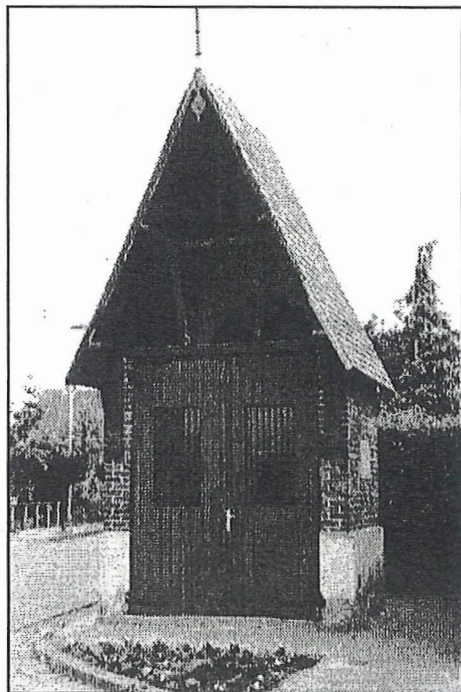
Inrichting:

Beeld: O.-L.-Vrouw en Kind (ongekroond)

Opschrift buitenzijde: (plank) VBJB AVE MARIA 1952

Omkadering: straatzijde, tegen muur van parochiaal centrum aangebouwd

Literatuur: VERVENNE ALBAN, *De parochie Sint-Martinus te Loppem en haar pastoors van 1300 tot heden*, Loppem, Heemkundige Kring van Loppem, 1980.

LOPPEM

Situering :
Kappellestraat

Oorsprong :

titulering : Sint-Maartenkapel

oorsprong devotie : initiatief van pastoor Gossaert tot het bouwen van een processiekapel

legenden : dak hersteld na de genezing van dochter van burgemeester van Caloen na een gedane belofte in 1895

Bouwheer: E.H. Gossaert

Eigenaar: gemeente Zedelgem

Bouwjaar: 1846

(hersteld in 1895 en 1979)

Bouwkenmerken: *bouwtype:* toegankelijk

H (nok): 5,50m; B voorgevel: 3,70m; B zijgevel: 2,00m

Muren: rode baksteen

Dakbedekking: grijze natuurleien

Gewelf: hoekig, planken

Toegang: dubbele houten deur, 2x rechthoekige opening met gaasdraad en tralies

Bijzondere kenmerken: ijzeren kruis op nok, grote dakoverkapping, driehoekig fronton met gaasdraad, hoge gecementeerde plint rondom

Inrichting:

Altaar: gemetseld

Beeld: St.-Maarten

Opschrift (buitenzijde): DeUs genItorIbUs serVaVIIt annaM Van Caloen

qUapropter CapeLLa fUIt pIe restaUrata

Paneelschilderij van Sint-Maarten te paard

Omkadering: straathoek, beukenhaag

Literatuur: VERVENNE Alban, *De parochie Sint-Martinus te Loppem en haar pastoors van 1300 tot heden*, Loppem, 1980

LOPPEM

Situering :

Loppemsestraat

Oorsprong :

titulering : O.L.Vrouwkapel (Ster der zee)

volkse benaming :

Heidelbergkapelletje

oorsprong devotie: bescherming van de wijkbewoners tijdens WO II

Bouwheer: Leon Mahieu

Bouwjaar: 1992 (oorspronkelijk 1943)

Bouwkenmerken: *bouwtype*: pijlerkapel

H (nok): 2,30m; B voorgevel: 0,95m; B zijgevel: 0,75m

Muren: witgeschilderde, gecementeerde baksteen

Dakbedekking: bruinrode mechanische pannen

Gewelf: hoekig, gepleisterd

Toegang: mijtervormig, glas, getralied

Bijzondere kenmerken: verbrede boven- en onderbouw, nisbank in faiencetegeltjes

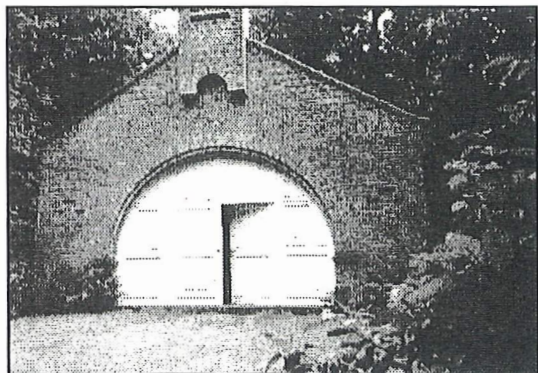
Inrichting:

Beeld: borstbeeld O.-L.-Vrouw

Omkadering: straatzijde, grasperk, bloemen

Literatuur:

- VERVENNE Alban, o.c., Loppem, 1980
- "Heidelbergkapel te Loppem ingezegend" in *Kapel en Beeld*, 45(1993)1
- "Gerestaureerd Heidelberg-kapelletje werd opnieuw ingezegend in Zedelgem" in *Het Volk*, 20 oktober 1992

LOPPEM

Situering :

Merkenveldweg

Oorsprong :

titulering : O.L.Vrouwkapel

volkse benaming :

Emmaüskapel

oorsprong devotie : de

VVKS wilde zich als

katholiek profileren

Eigenaar: VVKSM

Bouwkenmerken: *bouwtype:* toegankelijk

H (nok) ca. 9 m; B voorgevel: 9,00m; B zijgevel: 8,50m

Muren: rode baksteen

Dakbedekking: rode Boomse pannen

Gewelf: hoekig, planken

Zijramen: 8x rondboog, (brandglas)

Toegang: vierdubbele houten deur, rondboog

Bijzondere kenmerken: klokkentorentje vooraan, ijzeren kruis op nok, zware zijwaartse hoeksteunberen, geprofileerde deur- en raamljsten, gecementeerde plint rondom, 2x gemetseld kruisje in voorgevel

Inrichting:

Altaar: arduin

Beeld: O.-L.-Vrouw (ongekroond)

Ca 30 stoelen

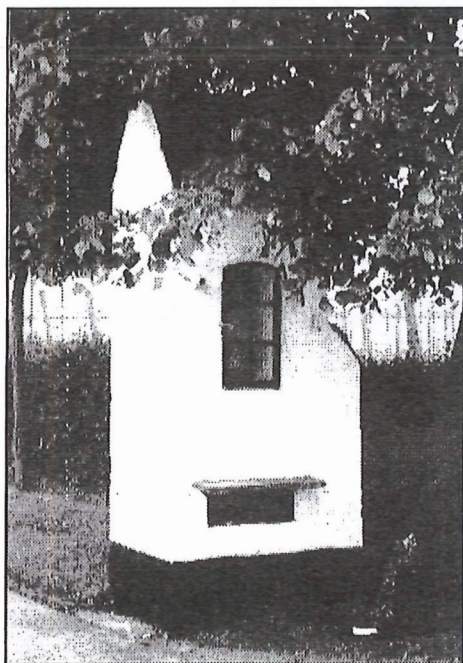
Kruisbeeld, kaders omtrent de (her)inwijding

Omkadering: deel parkdomein

Literatuur:

- DE PREST Luc, *40 jaar Merkenveld*, s.l., s.n., 1987

- "Vernieuwde kapel en blokhut geopend in Merkenveld" in *De Weekbode*, 27 september 1985.

LOPPEM

Situering :
Oude Ieperweg

Oorsprong :

titulering : O.L.Vrouwkapel

oorsprong devotie : christelijke
overtuiging (zo maar)

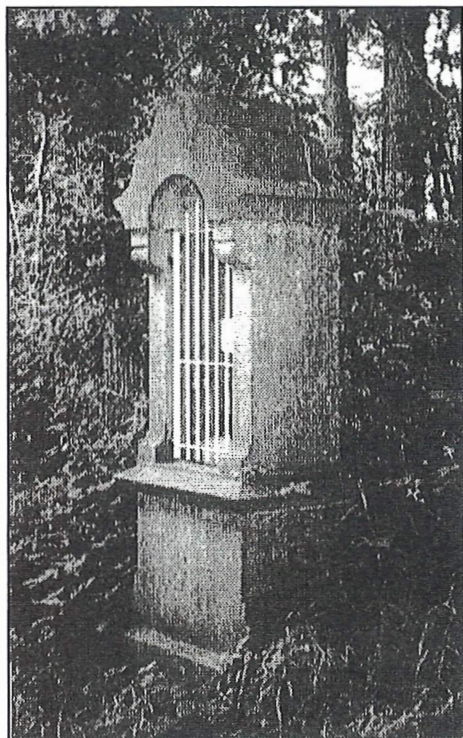
Bouwheer: Chris Loncke

Bouwjaar: 1983

Bouwenkenmerken: *bouwtype*: pijlerkapel
H (nok) 2,70m; B voorgevel: 1,10m; B zijgevel: 0,70m
Muren: witgeschilderde baksteen
Dakbedekking: rode Boomse pannen
Gewelf: steekboogvormig, gemetseld
Toegang: steekboogvormig, glas
Bijzondere kenmerken: rechterzijde met hoge steunbeer verbreed

Inrichting:

Altaar: sokkeltje
Beeld: O.-L.-Vrouw en Kind (ongekroond, moderne uitvoering)
Opschrift: (buitenzijde): (leisteel) den rozentuin ieper (oud toponiem)
Omkadering: straatzijde, toegang bedrijf, linden, rozen, haagbeuk

LOPPEM

Situering :
Rolleweg (zijweg)

Oorsprong :

titulering : O.L.Vrouwkapel
oorsprong devotie : gedachtenis
geboorte van Albert Gerard van
Caloen

Bouwheer: familie van Caloen
Eigenaar: Thierry van Caloen

Bouwjaar: ca 1930 (vroeger begin
toegangsdreef van het kasteel)

Bouwenmerken: *bouwtype:*
pijlerkapel

muren: arduinblokken

Dakbedekking: idem

Gewelf: rondboog, arduin

Toegang: rondboog, getralied

Bijzondere kenmerken: verbrede onderbouw en sokkel, klokvormige barokke
kroonlijst

Inrichting:

Altaar: arduinen sokkel

Beeld: O.-L.-Vrouw van Lourdes (beeld verdwenen)

Omkadering: bospaadje, deel bos

Literatuur:

VERHELST Gentiel, "De grot van O.-L.-Vrouw van Lourdes te Loppem" in
Kapel en Beeld, 19(1965)4

LOPPEM

Situering :
Steenbrugsestraat

Oorsprong :

titulering : Sint-Jozefskapel

Eigenaar:
familie van Caloen
Stichting Jean van Caloen

Bouwjaar: periode 1850-1874

Bouwenkenmerken: *bouwtype:* toegankelijk

H (nok): 4,50m; B voorgevel: 2,25m; B zijgevel: 3,05 m

Muren: rode baksteen

Dakbedekking: grijze natuurleien

Gewelf: hoekig, planken

Zijramen: 2x spits

Toegang: dubbele houten deur, spits

Bijzondere kenmerken: ijzeren kruis op nok, baksteenfries, hoge hoeksteunberen
vooraan, grote dakoverkapping, arduinen kraagstenen

Inrichting:

Altaar: gemetseld, houten sokkel

Beeld: fotokader H. Jozef en Kind

Traliewerk: van muur tot muur, 2 hekken

3 ex-voto's (Dank H. Jozef voor twee genezingen 1964), gebedsteksten

Omkadering: straatzijde, beukenhaag, eik, deel parkdomein

LOPPEM

Situering :
Torhoutsesteenweg, 48

Oorsprong :

titulering : O.L.Vrouwkapel

Bouwheer:
familie de Schietere de Lophem

Eigenaar:
Vlaamse Rundvee Vereniging

Bouwjaar: 1847

Bouwkenmerken: *bouwtype:* toegankelijk

Muren: roodgrijze baksteen

Dakbedekking: zwarte kunstleien

Gewelf: gepleisterd tongewelf

Zijramen: 2x spits, achteraan rozet in top

Toegang: dubbele houten deur, spits

Bijzondere kenmerken: baksteenfries, schouderstukken in witsteen

Inrichting:

Altaar: houten altaar + trappentabernakel

Beelden: O.-L.-Vrouw (ongekroond, staande op engeltjes), O.-L.-Vrouw van

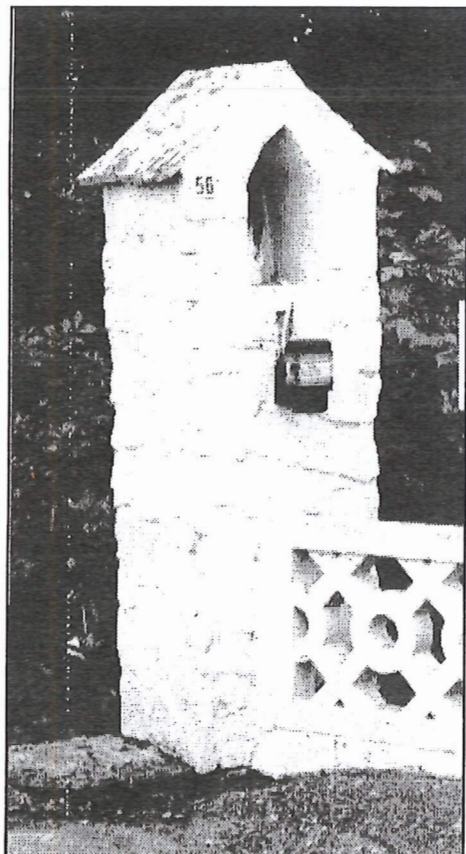
Lourdes, H. Hart, H. Antonius van Padua

Traliewerk: van muur tot muur, 2 hekken

1 houten zit- en knielbank

Kruisbeeld, offerblok

Omkadering: zijweg, grasveld, beukenhaag

LOPPEM

Situering :

Torhoutsesteenweg, 56

Oorsprong :

titulering : O.L.Vrouwkapel

eigenaar:

Priesters van het H. Hart
(Ter Loo)

Bouwkenmerken: *bouwtype:* pijlerkapel

H (nok): 2,10m; B voorgevel: 0,60m; B zijgevel: 0,55m

Muren: witgeschildeerde zandsteen

Dakbedekking: idem

Gewelf: spits, gepleisterd

Toegang: spits, open

Inrichting:

Beeld: O.-L.-Vrouw en Kind (ongekroond, op maansikkel)

Omkadering: straatzijde, heesters, deel park, toegang domein

LOPPEM

Situering :
Zeedijkweg

Oorsprong :

titulering : O.-L.-Vrouwkapel

Bouwheer: familie de Vrière (?)

Eigenaar: VVKSM

Bouwjaar: stond er zeker al in 1917;
Rustpunt van een ommegang

Bouwkenmerken: *bouwtype*: pijlerkapel

H (nok) 3,25m; B voorgevel: 0,60m; B
zijgevel: 0,60m

Muren: witgeschilde baksteen

Dakbedekking: idem

Gewelf: rondboog, gemetseld

Toegang: rondboog, open

Bijzondere kenmerken: witstenen dak-, nok- en kraagstenen, verbrede boven- en onderbouw, gemetselde sokkelvoet

Inrichting:

Altaar: sokkeltje

Beeld: O.-L.-Vrouw en Kind

Opschrift (buitenzijde) plank: Maria bid voor ons Gij die onze Toevlucht zijt
I ex-voto (Uit dank)

Omkadering: straatzijde, toegang kasteeldomein, rododendron, Amerikaanse eik

OP DE BOEKENPLANK

Collaboratie en repressie. Und immer noch kein Ende.

Kurt Ravyts en Jos Rondas: *Het Brugse 1940-1945. Deel 3. Het repressieklimaat en de Brugse Krijgsraad.* Uitgeverij Groeninghe, Kortrijk, 2001. 707 pp.

Van Kurt Ravyts en Jos Rondas ligt vandaag het 3e deel voor van *Het Brugse 1940-1945*. Het is gewijd aan *het repressieklimaat en de Brugse Krijgsraad*.

De eerste weken en maanden na de bevrijding (september 1944-voorjaar 1945) roepen bij vele slachtoffers van de repressie nog wrange gevoelens op. Het was een periode van bestuursvacuüm. Straatgeweld en -terreur heersten over het land. In zo'n klimaat primeerden verdachtmaking en zuiveringsdrang alom.

De verzetsbewegingen die tijdens de oorlog een belangrijke rol hadden gespeeld in de strijd tegen de bezetter, meenden ook een taak weggelegd te zien in de zuivering van de bevolking van collaborateurs. Vooral de Communistische Partij, deel uitmakend van de regeringsmeerderheid, belette de verzetsbeweging zich te ontwapenen. Een ultimatum van Eerste Minister Pierlot (inlevering der wapens voor 19 november 1944) en de steun van nog aanwezige geallieerde troepen in ons land zorgden ervoor dat een burgeroorlog nog net voorkomen kon worden.

Op basis van de repressiewetgeving die tijdens de oorlog was uitgevaardigd in Londen (besluitwet van 17 december 1942 en procedure voor de berechting van collaborateurs van 26 mei 1944) werden in een klimaat van hetze de collaborateurs gerechtelijk vervolgd. Wie in deze periode gearresteerd werd, liep kans de doodstraf te krijgen voor relatief lichte vergrijpen. Denken we maar aan de terechtstelling van Irma Laplasse.

In die maanden werden ook het overheidspersoneel en het politieke kader gezuiverd.

De eerste 350 bladzijden van het boek beschrijven de gebeurtenissen uit deze turbulente periode in Brugge en ruime omstreken. Een aantal repressiegevallen worden gedetailleerd uit de doeken gedaan. Vooral de zaak Modest Van Assche krijgt meer dan gewone aandacht en ruimte toegemeten. Niettegenstaande het vijandige klimaat van die tijd hadden enkele leken en geestelijken toch aandacht voor de miseries van de repressieslachtoffers. Een weinig gekend aspect. Ook het leven in en rond het interneringskamp de Rozenkrans te Oostduinkerke is niet zo bekend bij het grote publiek. Het moest in het oververhitte repressieklimaat het overbevolkte internerings-centrum van Sint-Kruis helpen ontlasten.

Verrassend was de tweede golf van straatrepressie die in mei 1945 plotseling weer ging heersen. Vooral de kust en het Brugse waren er het slachtoffer van. Nieuw is ook de verwerking van bronnenmateriaal over het verblijf van jeugdcollaborateurs in het Rijksopvoedingsgesticht van Ruiselede.

Ongelimiteerd en onbelemmerd schrijven Ravyts en Rondas verder aan hun omvangrijke en allesomvattende werk over collaboratie, epuratie en repressie in onze streek, maar de talrijke naamsvermeldingen concretiseren het onderwerp zodanig dat ze de lezer weer aanzetten tot ongezonde nieuwsgierigheid. Nu deze namen er toch in voorkomen, was een namenregister achteraan het boek helemaal niet zonder nut geweest.

Wat wij ooit over deel 1 van dit werk aanmerkten (Zilleghem, 2001, nr.1, p. 38-41) moeten wij helaas herhalen voor dit derde deel: gebrek aan synthese, te vage primaire bronvermelding, te grote overstijging van het studiegebied Brugge en de publicatie van al te vaak overbodige bijlagen.

Met dit derde deel is driekwart van de opdracht van de schrijvers nu afgewerkt. Met veel ongeduld en nieuwsgierigheid kijken vele heemkundigen en geïnteresseerden in oorlogsgeschiedenis nu

waarschijnlijk uit naar het hoogtepunt van het vierluik: *Het interneringskamp van Sint-Kruis (1944-1951)*. Zovele streekgenoten zaten er een straf tijd uit of wachtten er op een gevreesd proces. Een vijftiental jaren geleden kreeg een tentoonstelling rond dit onderwerp in de RMS aan de H. Losschaertstraat te Brugge al een grote belangstelling. Het zou ons dan ook niet verwonderen dat naar de publicatie van het vierde deel met meer dan gewone belangstelling uitgekeken wordt.

In de marge van deze bespreking, signaleren wij de spreekbeurt van *Kurt Ravys in Ruddervoorde (Sporthal) op vrijdag 18 oktober a.s. om 20 u.* Onderwerp: Collaboratie en repressie te Ruddervoorde 1940-1945.
Organisatie: DF en Heemk. Kring Ruddervoorde.

B.D.

Onze F.R. Boschvogelwedstrijd

We vreesden het eerlijk gezegd een beetje. En het werd bewaarheid. Het aantal inzendingen op onze wedstrijdpuuzel over de Aatrijkse schrijver F.R. Boschvogel was bedroevend laag. Slechts een drietal speurneuzen, Boschvogelfanaten, Boschvogels, stuurden ons een antwoord op de wedstrijd vraag. Telkens correct. We moeten wel bekennen dat zij alledrie niet meer bij de jongste onzer lezers kunnen gerekend, maar toch... Zij wisten toch maar te achterhalen dat F.R. Boschvogel in 1977 weigerde mee te werken aan het BRT-programma *Ten huize van* van prof. Joos Florquin. Een onschuldige hand, haalde E.H. Frans Vereecke (Loppem) uit de enveloppe met de namen van de inzenders. Eerstdaags ontvangt hij een boekencheque van 25 euro.

We zetten de antwoorden op de vragen nog even op een rijtje en bekennen daarbij ootmoedig dat wij jullie heel even op het verkeerde been zetten (door de schuld van onze bron, zo zijn we wel) in vraag 5. Maar de fout was niet van die aard dat ze de oplossing onvindbaar maakte.

Oplossingen:

1. Zandstuivers	7. Willem van Loo
2. Zalegem	8. Paul Emeldam
3. Kesteloot	9. Mervillie
4. De Zwaan	10. Volksontwikkeling
5. Verbiest (eigenlijk Verbist)	11. Rembert
6. Snellegem	12. Als ich can

In 1977 wilde prof. Florquin F.R. Boschvogel in zijn TV-reeks *Ten huize van*. Aangezien de Aartrijkse schrijver wat weigerachtig stond tegenover de techniek, bezat hij geen telefoon, wat de professor noopte tot schriftelijk contact:

*Geachte Heer Boschvogel,
De Vlaamse Televisie zou graag een uitzending wijden aan u en uw werk in haar reeks Ten huize van. Met deze brief wou ik u vragen of u op dit verzoek zou willen ingaan.*

Ik wou u dat eigenlijk per telefoon vragen maar het blijkt dat u op die manier niet bent te bereiken! Ik benijd u die rust! Wel verlies ik er de mogelijkheid mee direkt een afspraak te maken!

Als u op mijn verzoek zou ingaan, zou het nuttig zijn dat ik een paar uur met u kan praten om deze uitzending voor te bereiden. Ik maak van dit gesprek een script die als leidraad dient bij het filmen achteraf. Ik zit hier nu te hopen dat u op donderdag 9 februari vrij zou zijn en dat ik u rond 10 uur in de voormiddag zou mogen bezoeken. Als ik het voor woensdag kan te weten komen is dat voor mij nog doenbaar. Anders zou ik donderdag 16 februari voorstellen of maandag 14 februari (sic). Op andere dagen heb ik les!

Ik hoop gauw een goed bericht van u te ontvangen, verheug er mij op met u te mogen kennis maken en groet vriendelijk en met de meeste hoogachting.

Joos Florquin

Had de auteur te veel wierook opgesnoven in zijn jeugd? Vast staat dat hij op oudere leeftijd het wierookvat niet graag rond zijn hoofd zag zwaaien. Was hij nog in ons midden geweest, hij zou beslist hebben geprotesteerd tegen de jubileumviering die de F.R. Boschvogelkring dit jaar en het volgende op het getouw zet.

Tentoonstelling over leven en werk van de schrijver
(huis op de hoek van de Brugse- en de Aartrijksestraat)

vanaf 21 september – 6 oktober

Gratis toegang – Catalogus: 7,50 euro.

Onthulling van een gedenkplaat

'Hier woonde en werkte F.R. Boschvogel'

aan zijn laatste woonhuis ter Eernegemsestraat

op 22 september.

Inhuldiging van een borstbeeld van de schrijver

(Engelstraat) *19 januari 2003.*

Het beeld van kunstenaar Adelin De Craene (Oostkamp)
wordt later bij de gerestaureerde brouwerij geplaatst.

Afsluiter is een grote boekenmarkt

te Aartrijke op 2^e Sinksen 2003.

UITSTAPJE NAAR UITKERKE EN ZUIENKERKE op 1 september 2002

Met ons gat in de boter...

Met de harde kern van onze heemkundige kring trokken we zondag 1 september richting Uitkerke-Zuierenkerke.

Marcel De Jonghe, stichter en conservator, verwelkomde ons aan de ingang van zijn Zuivelmuseum te Uitkerke. De verzameling zuivelmaterieel die hij bijeengegaaarde gedurende 45 jaar, sloeg iedereen met verbazing. De trotse bezitter en zijn medewerkster begeleidden ons door de geschiedenis van de zuivelproductie in de Lage Landen en in Engeland. Velen herkenden er heel wat spullen uit de boerderij van hun kinderjaren. Prenten, foto's en affiches vulden de tentoongestelde stukken aan. Een collectie afdrucken van verdwenen melkerijen kreeg bijzondere aandacht. De boeiende rondleiding werd besloten met een koffie, aangeboden door het huis.

Van een verdwenen parochie...

Ondertussen had Robert De Laere het roer overgenomen. Hij loodste ons veilig door het centrum van Uitkerke, richting Sint-Jan-op-de-Dijk, een verdwenen middeleeuwse parochie in de polder tussen Uitkerke en Zuierenkerke. Van 1200 tot 1795 telde de gemeenschap nooit meer dan 100 inwoners. Vandaag is er nog de merkwaardige Sint-Jobskapel waarheen de jaarlijkse processie trekt op de tweede zondag van juni. De kapel werd in 1572 door de Geuzen vernield en pas in 1806 heropgericht. Het Sint-Jobsbeeld moet al meer dan 600 jaar oud zijn. Sint-Jan, een verdwenen parochie die in ons geheugen gegrift zal blijven.

Ik ben al zo lang koster, nu wil ik wel eens zelf de mis doen...

Te slotte arriveerden wij in de **Zuierenkerkse Sint-Michielskerk** waar Robert De Laere de kerkbediende Willy Proot aan het woord liet. Schalks en luchtig bracht hij het verleden van de kerk tot leven. De historische data vergeten wij best zo gauw mogelijk, maar de schreeuwerige repaint van de altaarbeelden zal ons altijd bijblijven. Nu het kerkje een buitenrestauratie achter de rug heeft, dringt een binnenaanpak zich meer dan op. Aandacht trok het orgel van Dominiek Berger (1799), zoals er ook ooit één prijkte in de kerk van Loppem (nu in Heule-Watermolen). Van Bernard Frick (1754-1814), leerling van Jan Garemin, bezit

de kerk twee schilderijen. Ook de kerkschat (monstrans, zilveren reliekhouders van Sint-Cornelius, gesmeed processiekruis, kwispel met verzilverd handvat en de 18de-eeuwse dispenningen) ontlokte bewonderende blikken bij de aanwezigen.

Bij een frisse pint in het Boldershof, in aanwezigheid van de beide gidsen, werd het uitstapje besloten.

B.D.

VLAMINGEN OP DE TITANIC
(interactieve en educatieve tentoonstelling)

Nog tot 8 oktober loopt in de
Gemeentelijke Openbare Bibliotheek van Zedelgem
de tentoonstelling
Vlamingen op de Titanic.

Een deel van het materiaal dat Dirk Musschoot (auteur van het gelijknamige boek) in de Gentse Sint-Pietersabdij liet zien, wordt nu in onze bibliotheek opgesteld tijdens de openingsuren.

Als apotheose geeft de auteur zelf
op vrijdag 4 oktober om 20 u.
in de bibliotheek een lezing over het onderwerp.

De toegang is gratis.

Dit is een samenwerking tussen
het Zedelgemse DF,
de Heemkundige Kring Pastoor Ronse en
vooral de Gemeentelijke Openbare Bibliotheek.

